

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 271/2011-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti K. M., Č., zastúpenej Advokátskou kanceláriou J., s. r. o., Č., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. M. J., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/05, za účasti Okresného súdu Čadca, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/05 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 p o r u š e n é b o l i .

2. K. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť K. M. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet Advokátskej kancelárie J., s. r. o., Č., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č... vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2011 doručená s'ťažnosť K. M., Č. (ďalej len „s'ťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/05. Predmetom namietaného konania je rozhodovanie o určení výživného pre s'ťažovateľku.

S'ťažovateľka poukazuje na to, že od roku 2002 prebieha pred okresným súdom konanie, ktoré sa týka určení výživného pre ňu, a napriek tomu, že ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 132/09-24 zo 7. októbra 2009 okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných priesťahov, s'ťažovateľka „doteraz nemá... určené výživné“.

Ústavný súd sťažovateľke na základe jej žiadosti ustanovil 23. júna 2011 na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom za právneho zástupcu Advokátsku kanceláriu J., s. r. o., Č., konajúcu prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. M. J. v súlade s právnou úpravou platnou a účinnou v čase rozhodovania o tejto žiadosti, t. j. do 31. decembra 2011.

Po tomto rozhodnutí právny zástupca sťažovateľky doplnil sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 23. septembra 2011, v ktorom uviedol:

«Okresný súd Čadca najskôr svojim rozsudkom zo dňa 19. novembra 2009, č. k. 8 C 59/2003-320, rozhodol o úprave pomerov rodičov k deťom na čas po rozvode tak, že - okrem iného - uložil vedľajšiemu účastníkovi (v procesnom postavení navrhovateľa) Ing. A. M. povinnosť zaplatiť výživné na sťažovateľku K. M. za obdobie od 9. marca 2004 do 22. marca 2004 vo výške 33,19 € (1.000,- Sk) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť až dňa 3. septembra 2010. V súvislosti s tým mohol Okresný súd Čadca pokračovať v prerušenom konaní vedenom pod č. k. 8 C 147/2005.

Následne Okresný súd Čadca rozsudkom zo dňa 28. októbra 2010, č. k. 8 C 147/2005-149, rozhodol tak, že otec sťažovateľky a vedľajší účastník (v procesnom postavení odporcu) Ing. A. M. je povinný platiť na výživu navrhovateľky „sumu 80,- € mesačne, od 7. decembra 2004 do 31. augusta 2006, sumu 120,- € mesačne od 1. septembra 2006 do 31. decembra 2009 a od 1. januára 2010 naďalej sumu 80,- € mesačne, vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca vopred“ (I. výrok) s tým, že Okresný súd Čadca týmto rozsudkom návrh vo zvyšku zamietol (II. výrok) a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal (III. výrok). Proti tomuto rozsudku, v zákonom stanovenej lehote, podal odporca - otec sťažovateľky odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zmeny tak, že nebude povinný platiť sťažovateľke žiadne výživné.

Sťažovateľka v odvolacom konaní navrhla tento rozsudok „opraviť a sumu výživného od 1. januára 2010 zmeniť“. Krajský súd Žilina, ako vecne a miestne príslušný odvolací súd, na základe odvolania vedľajšieho účastníka (otca sťažovateľky) rozhodol uznesením zo dňa 23. februára 2011, č. k. 10 Co 48/2011, tak, že napadnutý rozsudok Okresného súdu Čadca zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa odôvodnenia tohto uznesenia Okresný súd Čadca v prejednávanej veci rozhodol rozsudkom na pojednávaní dňa 28. októbra 2010, ktorým (okrem iného) uložil odporcovi - otcovi sťažovateľky, platiť na

výživu sťažovateľky sumu 80,- € mesačne od 7. decembra 2004 do 31. augusta 2004. Následne dňa 2. novembra 2010 Okresný súd Čadca „opravil“ rukou dotknutý údaj tak, že ide o obdobie od 7. decembra 2004 do 31. augusta 2006 (nie 2004) a zároveň doplnil rukou ďalší výrok, ktorým sa návrh vo zvyšku zamietá. V odôvodnení uznesenia Krajský súd Žilina uvádza, že Okresný súd Čadca nepostupoval v zmysle zákona, odňal účastníkom právo konať pred súdom, ktorú vadu v súdnej veci už nie je možné zhojiť rozhodnutím odvolacieho súdu a preto napadnutý rozsudok bolo nutné ako celok zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie. Toto procesné pochybenie súdu I. stupňa má tak závažný charakter, že nie je možné „oddelene“ posudzovať vecnú správnosť týchto výrokových častí rozsudku, ktorých sa bezprostredne „opravy“ textu vyhláseného rozsudku nedotkli.

Krajský súd Žilina zdôraznil, že rozsudok je završením procesu konania a rozhodovania vo veci samej a jeho verejné vyhlásenie je ústavne definovanou požiadavkou (článok 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky). Podrobnosti o vyhlásení rozsudku, ako i o jeho prípadnej oprave, či doplnení, upravuje zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej iba „O.s.p.“). V zmysle ustanovenia § 156 ods. 4 O.s.p. len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný. Pokiaľ je nutné vykonať opravu rozsudku, eventuálne ho doplniť, v ustanoveniach § 164 a § 166 O.s.p. zákon vymedzuje spôsob pre takýto postup. V oboch prípadoch je nutné (ďalšie) rozhodnutie súdu - a síce opravné uznesenie alebo dopĺňací rozsudok. Z uvedeného je zrejme, že rozhodne nie je prípustné vykonať opravu alebo doplnenie verejne vyhláseného rozsudku len formou úradného záznamu alebo prepísaním či doplnením textu (rukou alebo strojom), ako to v súdnej veci učinil súd I. stupňa. Postup pri vyhlasovaní rozsudku, vrátane prípadných opráv a doplnení, je nielen vyjadrením povinnosti súdu, ale predstavuje zároveň (základné) práva účastníkov konania. Odvolací súd ďalej upozornil, že bez ohľadu na rozoberaný zásadný dôvod zrušenia napadnutého rozsudku, bude potrebné v novom rozhodnutí konkrétnejšie odôvodniť predovšetkým úvahy a z nich vyplývajúce závery súdu I. stupňa o určení výživného v jednotlivých časových intervaloch ním stanovených. Zároveň Krajský súd Žilina zdôraznil, že pri spätnom určení výživného je nevyhnutnou súčasťou rozhodnutia aj určenie nedoplatku na výživnom a rozhodnutie o spôsobe jeho splácania.»

V nadväznosti na argumentáciu uvedenú v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľky K. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Čadca, v konaní vedenom pod č. k. 8 C147/2005, porušené.

2) Okresnému súdu Čadca sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č. k. 8 C 147/2005 konal v zmysle zákona a bez zbytočných prietáhov.

3) Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 7.000,- € (slovom sedemtisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4) Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky sa ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia K. M. v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky na účet jej právneho zástupcu Advokátska kancelária J., s. r. o., so sídlom Č., vedený v Č., a. s., pobočka Č., č. ú... vo výške 261,82 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5) Okresný súd Čadca je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia K. M. v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v celkovej výške 261,82 €, na účet kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky, do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Ústavný súd ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti prípisom z 18. októbra 2011 vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Okresný súd vo svojom prípise doručenom ústavnému súdu 14. novembra 2011 uviedol:

„K sťažnosti K. M. vo veci 8C/147/2005 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov konajúca sudkyňa Mgr. Z. V. podávala vyjadrenie už pri jej prvej sťažnosti a tam Ústavný súd pod spisovou značkou III. ÚS 132/09 konštatoval, že konanie vo veci 8C/147/2005 bolo uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. 08. 2006, prerušené dôvodne.

Po tom, ako odpadol dôvod prerušenia konania a dňom 03. 09. 2010 nadobudol právoplatnosť rozsudok 8C/59/2003 bolo hneď 27. 09. 2009 nariadené prefotiť a založiť do

spisu rozsudok okresného súdu a krajského súdu vo veci 8C/59/2003 a dňa 05. 10. 2010 na 28. 10. 2010 vytyčené pojednávanie. Na základe pripojených dokladov bolo vo veci rozhodnuté a i keď krajský súd konštatoval, že samosudkyňa dopísala určité údaje do rozsudku rukou, nešlo o dopisovanie do rozsudku, ale išlo o opravu zápisnice v zmysle § 40 ods. 3/ O. s. p., pretože rozsudok, ako bol vyhlásený na pojednávaní, nezhodoval sa s vyhotoveným zápisom asistentkou senátu. V lehote 30 dní bol písomne vyhotovený rozsudok, doručený zástupkyňi navrhovateľa a odporcovi a vo veci podané odvolanie 10. 12. 2010 odporcom. Navrhovateľka ani jej zástupkyňa voči rozsudku odvolanie nepodali. Dňa 03. 02. 2011 bola podpísaná predkladacia správa a spis zaslaný na Krajský súd v Žiline, ktorý práve pre údaje v rozpore so zákonom vykonanú opravu rozsudku rozhodnutie zrušil bez toho, aby vec samú prejednal. Po doručení zrušujúceho uznesenia krajským súdom boli plynulé robené úkony.

Som toho názoru, že za daného stavu konajúca sudkyňa prietahy vo veci nespôsobilá a vo veci konala plynule v súlade so zákonom.“

Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 2. júla 2012 uviedla:

„Procesné stanovisko sťažovateľky sa nezmenilo, keďže do dnešného dňa o výživnom nebolo súdom rozhodnuté. Sťažovateľka predovšetkým upozorňuje na celkovú dobu tohto sporu a povahu predmetu konania, nakoľko sa jedná o výživné a sťažovateľka sa dlhodobo, nie vlastnou vinou, ocitla v ťaživej sociálnej a ekonomickej situácii, pričom justičné orgány neboli - bohužiaľ - schopné zaistiť efektívnu a rýchlu nápravu. Súčasťou ústavne garantovaného práva na spravodlivý proces je aj rozhodovanie v primeranej lehote. Podľa názoru sťažovateľky je neprijateľné, aby ostala bez výživného toľko rokov, keďže jej otec svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť dlhodobo neplní a súdnou cestou sa zatiaľ nepodarilo ani stanoviť toto výživné.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval, a pretože nezistil procesné prekážky, ktoré by podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) bránili jej prijatiu

na ďalšie konanie, uznesením č. k. IV. ÚS 271/2011-38 zo 16. augusta 2012 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval prípisom z 18. septembra 2012 okresný súd, aby doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti z 5. mája 2011. Okresný súd prípisom doručeným ústavnému súdu 8. októbra 2012 doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľky takto:

«Spis 8C/147/2005 bol z krajského súdu vrátený dňa 24. 3. 2011. Krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil uznesením 10 Co/48/2011 zo dňa 23. 2. 2011. Dňa 28. 3. 2011 bol spis predložený sudkyňi, ktorá vo veci nariadila doručiť rozhodnutie krajského súdu a žiadala ďalšie správy. Dňa 19. 4. 2011 bola súdu doručená posledná žiadaná správa.

Dňa 19. 4. 2011 bolo súdu doručené podanie K. M. označené ako „návrh na vylúčenie sudcu z dôvodu zaujatosti“. Dňa 26. 4. 2011 bola zaslaná K. M. výzva, aby oznámila dôvod, pre ktorý má byť sudkyňa vylúčená. Na výzvu reagovala podaním zo dňa 27. 5. 2011. Následne sudkyňa dňa 31. 5. 2011 nariadila spis zaslať na Krajský súd v Žiline na rozhodnutie o jej vylúčení a navrhovateľka bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 25. 7. 2011 bolo súdu doručené odvolanie navrhovateľky voči výzve na zaplatenie súdneho poplatku. Uznesením zo dňa 1. 8. 2011 bolo navrhovateľke priznané oslobodenie od súdneho poplatku za námietku zaujatosti v plnom rozsahu. Dňa 1. 8. 2011 bol spis zaslaný na krajský súd. Krajský súd uznesením zo dňa 24. 8. 2011 rozhodol, že sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Dňa 17. 10. 2011 sudkyňa nariadila doručiť uznesenie krajského súdu účastníkom konania a žiadala ďalšie potrebné správy. Uznesením zo dňa 3. 11. 2011 bola navrhovateľka vyzvaná na doplnenie neúplného návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 26. 5. 2010. Návrh navrhovateľka doplnila dňa 28. 11. 2011. Dňa 12. 12. 2011 bolo vydané predbežné opatrenie, ktorým bolo uložené platiť odporcovi na výživu navrhovateľky sumu 40 € mesačne. Voči citovanému uzneseniu podal odvolanie odporca dňa 2. 1. 2012. Dňa 16. 2. 2012 prebehlo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom pripojenia súvisiacich spisov a zadováženia ďalších listinných dôkazov a správ. Nakoľko nebolo možné pripojiť súvisiace spisy, asistentka vyhotovila fotokópie rozhodnutí 3 T/82/2008, 1 To/97/2011, 2T/138/2011. Dňa 7. 5. 2012

boli žiadané ďalšie správy od ÚPSVa Č., OS O., zamestnávateľa odporcu, Vysokej školy P., Sociálnej poisťovne Č. Po dôjdení žiadaných správ sudkyňa vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 27. 9. 2012, ktoré pojednávanie bolo odročené na neurčito, s tým že bude urobený dotaz na MUDr. P. K. (psychiatrická ambulancia) ohľadom liečby odporcu, žiadaná pracovná zmluva od zamestnávateľa odporcu a doklad o príjme, od sociálnej poisťovne bude vyžiadaná správa o tom, či odporca poberá dôchodok, zároveň aj z ČR.

Súhlasím s tým, aby podľa §-u 30 ods. 2 Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.»

Právny zástupca sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu z 2. októbra 2012 v podaní doručenom ústavnému súdu 19. októbra 2012 uviedol, že „*aj sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Prostredníctvom svojho dole podpísaného právneho zástupcu súhlasí s tým, aby v jej veci bolo rozhodnuté iba na základe predložených listín s tým, že v medziobdobí k žiadnej zmene skutkového stavu opísaného v ústavnej sťažnosti nedošlo.*“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 147/05 ústavný súd zistil, že v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 bol priebeh konania takýto:

Dňa 21. júla 2010 okresný súd uznesením č. k. 8 C 147/2005-111 vydal predbežné opatrenie, ktorým uložil odporcovi (otcovi sťažovateľky) povinnosť prispievať na výživu sťažovateľky 40 € do právoplatného skončenia konania.

Dňa 16. augusta 2010 sťažovateľka a dňa 18. augusta 2010 odporca v označenom konaní podali odvolanie proti uzneseniu č. k. 8 C 147/2005-111 z 21. júla 2010.

Dňa 28. októbra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok č. k. 8 C 147/2005-149, na základe ktorého je odporca povinný platiť na výživu sťažovateľky sumu 80 € mesačne od 7. decembra 2004 do 31. augusta 2006, sumu 120 € mesačne od 1. septembra 2006 do 31. decembra 2009, od 1. januára 2010 naďalej sumu 80 € mesačne, vždy do 15. dňa kalendárneho mesiaca vopred; vo zvyšku návrh zamietol.

Dňa 10. decembra 2010 sa odporca proti rozsudku odvolal.

Dňa 31. januára 2011 bol spis okresného súdu vrátane vyjadrenia sťažovateľky k odvolaniu predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie.

Dňa 23. februára 2011 krajský súd uznesením č. k. 10 Co 48/2011-166 rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 147/2005-149 z 28. októbra 2010 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie; toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 2011.

Po vrátení veci okresnému súdu okresný súd výzvami sťažovateľke, odporcovi a zamestnávateľovi matky sťažovateľky zisťoval ich príjmovú situáciu. Na tieto výzvy reagovali účastníci konania v apríli 2011.

Dňa 19. apríla 2011 sťažovateľka uplatnila bližšie neidentifikovanú námietku predpojatosti, v ktorej však neuviedla dôvody na vylúčenie a ani to, či námietka predpojatosti smeruje proti viacerým sudcom.

Po podaní žiadosti sťažovateľky o zaplatenie súdneho poplatku bolo sťažovateľke uznesením okresného súdu z 1. augusta 2011 priznané oslobodenie od súdneho poplatku. Následne krajský súd uznesením z 24. augusta 2011 rozhodol, že namietaná sudkyňa nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania vecí.

Dňa 12. decembra 2011 bolo vydané predbežné opatrenie, ktorým okresný súd uložil odporcovi platiť na výživu sťažovateľky sumu 40 € mesačne. Proti tomuto uzneseniu sa odporca 2. januára 2012 odvolal.

Dňa 16. februára 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na účely zadováženia ďalších listinných dôkazov a správ a pripojenia súvisiacich spisov.

Dňa 7. mája 2012 okresný súd požadoval poskytnutie ďalších správ od Ústredia práce a sociálnych vecí Č., Okresného súdu O., zamestnávateľa odporcu, Vysokej školy P. a Sociálnej poisťovne Č.

Dňa 27. septembra 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že sa zadovážia ďalšie podklady na rozhodnutie týkajúce sa liečby odporcu,

jeho zamestnania a dokladu o jeho príjme vrátane toho, či poberá dôchodok (prípadne aj z Českej republiky).

Ústavný súd zistil, že v čase jeho rozhodovania o sťažnosti vo veci sťažovateľky nebolo právoplatne rozhodnuté.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť v celkom rozsahu. Vzhľadom na nález č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 ústavný súd v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (I. ÚS 52/2012, I. ÚS 231/2012, II. ÚS 335/2011, II. ÚS 274/2012, III. ÚS 244/07, III. ÚS 307/09, IV. ÚS 264/2010, IV. ÚS 487/2011) posudzoval namietané porušenie práv sťažovateľky len v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009, t. j. v období po 24. novembri 2009.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o určení výživného na sťažovateľku. Ide o konanie, ktoré spravidla nebýva skutkovo zložité, a ústavný súd ani nezistil, že by doterajší priebeh konania bol poznamenaný skutkovou zložitou veci. Po právnej stránke tvoria návrhy tohto typu častú a bežnú agendu okresných súdov, preto vec nemožno považovať ani za právne zložitú.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd vec posudzoval, bolo správanie účastníkov konania. Zo súdneho spisu vyplýva, že činnosť okresného súdu bola poznamenaná aj rozhodovaním o procesných návrhoch účastníkov a využívaním práva podávať opravné prostriedky. Ústavný súd však nezistil, že by samotnej sťažovateľke v posudzovanom období bolo možné pričítať negatívny podiel na namietanej dĺžke konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu v namietanom konaní. Aj keď okresný súd v hodnotenom období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 rozhodol rozsudkom č. k. 8 C 147/05-149 z 28. októbra 2010 vo veci samej, tento rozsudok na základe podaného odvolania odporcom bol odvolacím súdom zrušený a vec bola 24. marca 2011 vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu vážnych procesných pochybení, ktoré krajský súd vyhodnotil ako odňatie účastníkom práva konať pred súdom s tým, že túto vadu *«v súdnej veci už nie je možné „zhojiť“ rozhodnutím odvolacieho súdu»*. V období po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd vykonal procesné úkony smerujúce k získaniu podkladov na rozhodnutie vo veci samej, ako aj o predbežnom opatrení, okresný súd vo veci samej zatiaľ nerozhodol a konanie nie je právoplatne skončené.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol.“ (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010)

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru (napr. III. ÚS 56/02, IV. ÚS 122/2011), v ktorej vyslovil, že všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila fyzická alebo právnická osoba so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP).

Vzhľadom na to, že namietané konanie napriek nálezu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009, v ktorom ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom postupoval bez zbytočných priet'ahov, nebolo ani po uplynutí 3,5 roka od jeho právoplatnosti dosiaľ právoplatne skončené, je takýto postup podľa názoru ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľný (porovnaj napr. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 122/2011). Ústavný súd, hodnotiac uvedené obdobie a berúc do úvahy aj doterajší priebeh namietaného konania a jeho doterajšiu dĺžku (ktoré začalo v roku 2003 v rámci konania o rozvod rodičov sťažovateľky vedenom pod sp. zn. 8 C 59/03), konštatuje, že neefektívnym postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/05 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľkou označených práv.

IV.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009 (m. m. IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07), a preto rozhodol vo vzťahu k tejto časti petitu sťažnosti tak, ako to je uvedené v bode 5 tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadost'účinenia v sume 7 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď okrem iného uvádza: *„Pokiaľ ide o požadované primerané finančné zadost'účinenie vo výške 1.000,- € za každý aj začatý rok, v ktorom nebolo Okresným súdom Čadca výživné sťažovateľke priznané (čo je za obdobie rokov 2005 až 2011 suma celkom 7.000,- €) je podľa sťažovateľky táto suma adekvátna k výške finančného zadost'účinenia, ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky v obdobných prípadoch procesne úspešným sťažovateľom priznáva pri zohľadnení konkrétnych okolností a povahy prípadu, vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom zvýšenej neistoty, utrpenia a krivdy, ako aj naplnením princípu spravodlivosti. Je potrebné zohľadniť aj vývoj inflácie, ku akej od doby podania návrhov na začatie konania došlo. Ak by sťažovateľka mala na zabezpečenie svojej výživy použiť úver alebo pôžičku dohodnuté za štandardných*

podmienok, potom by požadované finančné zadosťučinenie nepokrylo ani bežný úrok. V dôsledku nečinnosti Okresného súdu Čadca sa vlastne otec sťažovateľky obohacuje na úkor sťažovateľky, pretože finančné prostriedky, ktoré by mali slúžiť na úhradu výživného pre sťažovateľku, môže podľa svojej úvahy so ziskom investovať, čo je - s prihliadnutím k povahe výživného - krajne nemorálne. Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia je potrebné zohľadniť aj trovy sťažovateľky spojené s týmito dlhoročnými konaniami.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 147/05 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že okresný súd nerešpektoval príkaz ústavného súdu konať v tomto konaní bez zbytočných prieťahov vyslovený v náleze č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom Advokátskou kanceláriou J., s. r. o., Č. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby urobené v roku 2011 v sume vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľky (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 123,50 €, t. j. za dva úkony 247 €, čo spolu s režijným paušalom 2 x 7,41 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 261,82 €.

Ústavný súd vyslovil povinnosť Kancelárii ústavného súdu uhradiť trovy konania právnemu zástupcovi sťažovateľky, keďže jej bol ustanovený uznesením z 23. júna 2011, a okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy konania na účet Kancelárie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2013